

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

ADANA SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2023 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	9
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	9
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	13
7.	DENETİM BULGULARI.....	13
8.	EKLER.....	36

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	6
Tablo 7: Adana ASKİ'nin Hissedarı Olduğu Şirketler	7

KISALTMALAR

Adana ASKİ	Adana Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
AŞ	Anonim Şirket
AYKOME	Altyapı Koordinasyon Merkezi
BYS	Bilgi Yönetim Sistemi
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemleri
DMA	Su Dağıtım Sistemlerinde Alt Ölçüm Bölgeleri
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
MERNİS	Merkezi Nüfus İdare Sistemi
No.	Numara
SCADA	Veri Tabanlı İzleme ve Kontrol Sistemi
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SUKAP	Su, Kanalizasyon ve Altyapı Projesi
TL	Türk Lirası
TÜM BEL-SEN	Tüm Belediye ve Yerel Yönetim Hizmetleri Emekçileri Sendikası
UAVT	Ulusal Adres Veri Tabanı

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Aralık Ayı Memur Maaşı Ödemelerinde Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabının Kullanılmaması
2. Kıdem Tazminatı Karşılıklarının Eksik Ayrılması ve Kıdem Tazminatı Ödemelerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi

B. Diğer Bulgular

1. Vefat Eden Abonelerin Aboneliklerinin Feshedilmeyerek Kullanıma Kapatılmaması
2. İdarenin Vefat Eden Abonelerin Mirasçılarında Olan Alacaklarının Birikmesi
3. İhaleli Olarak Yüklenicilere Yapıtılan Altyapı Çalışmalarına İlişkin Kazı Ruhsat Harcı ve Keşif Bedellerinin İdare Bütçesinden Ödenmesi
4. Bazı Yapım İşlerinde İşin Yapım Yerinin Tam Olarak Belirtilmemesi
5. Yıllara Sari Bazı Yapım İşlerinde İhale Aşamasında Yılı Ödeneğinin Belirtilmemesi
6. Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Artıkları Bedelinin İdare Tarafından Ödenmesi
7. Su Kayıplarının Önlenmesine İlişkin Yönetmelik ile Tebliğ'de Belirtilen Hususların Yerine Getirilmemesi
8. Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması
9. Sosyal Denge Sözleşmesine Mevzuatında Belirtilen Konular Dışında Hükümler Konulması
10. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
11. Muhasebe Kayıtlarında Atlanan Yevmiye Numaralarının Bulunması
12. Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısında Eksikliklerin Bulunması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Adana Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (Adana ASKİ), Bakanlar Kurulunun 11.03.1987 tarihli ve 87/11594 sayılı kararı ile kurulmuştur. Adana ASKİ Genel Müdürlüğü, Adana Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Bakanlar Kurulu kararının yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 01.04.1987 tarihi itibarıyla teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Adana il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler Adana ASKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Bu hüküm gereğince, Adana ASKİ'de Adana Büyükşehir Belediyesinin bağlı idaresi olduğundan 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabi bir mahalli idaredir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; *"Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır."* hükmü gereğince Adana ASKİ faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dâhilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Adana Büyükşehir Belediye Meclisi, Adana ASKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Adana Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı

Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Adana ASKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanun'un 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

Genel Müdürlükte çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'ncü maddesine göre çalıştırılmaktadır. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

Genel Müdürlük hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	954	612
Sözleşmeli Personel	102	24
Kadrolu İşçi	516	100
Geçici İşçi	0	0
Toplam	1572	736
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		1996

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlandığından Adana Büyükşehir Belediyesinin bağlı idaresi olan Adana ASKİ de 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kanun'da yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, 27.05.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

Adana ASKİ'nin 2023 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yıldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	249.236.000,00	82.086.000,00	331.322.000,00	304.420.649,00	26.901.351,00	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	37.685.000,00	4.744.000,00	42.429.000,00	37.378.816,48	5.050.183,52	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	1.487.204.000,00	-9.096.000,00	1.478.108.000,00	1.353.734.368,91	124.373.631,09	0,00
04	Faiz Giderleri	0,00	34.000.000,00	5.452.000,00	39.452.000,00	39.332.576,64	119.423,36	0,00
05	Cari Transferler	0,00	25.435.000,00	16.358.000,00	41.793.000,00	40.841.860,90	951.139,10	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	1.091.315.000,00	75.425.000,00	1.166.740.000,00	830.164.859,79	336.575.140,21	0,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	25.000,00	0,00	25.000,00	0,00	25.000,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	175.100.000,00	-174.969.000,00	131.000,00	0,00	131.000,00	0,00
Toplam		0,00	3.100.000.000,00	0,00	3.100.000.000,00	2.605.873.131,72	494.126.868,28	0,00

Adana ASKİ'nin 2023 mali yılı başlangıç bütçesi 3.100.000.000,00 TL öngörülmuş olup yıl içinde 2.605.873.131,72 TL bütçe gideri yapılmış, 494.126.868,28 TL ödenek iptal edilmiştir.

Adana ASKİ'nin 2023 yılı Bütçesi "(A) Ödenek Cetvelinde" 3.100.000.000,00 TL ödenek, "(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması" cetvelinde ise 2.800.000.000,00 TL gelir tahmini öngörülmuş olup gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelindeki borçlanma, borç ödemeleri ve likidite amaçlı banka hesabında tutulan nakit karşılığı ile gösterilen 300.000.000,00 TL ile giderilmiş olup bütçe denkliği sağlanmıştır.

Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2.023.410.000,00	1.686.645.061,15	1.449.412,50	1.685.195.648,65	83,28
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	267.040.000,00	30.081.556,03	0,00	30.081.556,03	11,26
05- Diğer Gelirler	509.740.000,00	636.659.744,53	888.322,80	635.771.421,73	124,72
06- Sermaye Gelirleri	210.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09- Red ve İadeler	-400.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	2.800.000.000,00	2.353.386.361,71	2.337.735,30	2.351.048.626,41	83,97

Buna göre 2023 yılında net bütçe geliri (%83,97) seviyesinde gerçekleşmiştir. Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%83,28), alınan bağış ve yardımlar (%11,26), diğer gelirler (%124,72), sermaye gelirleri (%0,00) oranında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	249.236.000,00	304.420.649,00	122,14
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	37.685.000,00	37.378.816,48	99,19
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.487.204.000,00	1.353.734.368,91	91,03
04- Faiz Gideri	34.000.000,00	39.332.576,64	115,68
05- Cari Transferler	25.435.000,00	40.841.860,90	160,57
06- Sermaye Giderleri	1.091.315.000,00	830.164.859,79	76,07
07- Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00
08- Borç Verme	0,00	0,00	0,00
09- Yedek Ödenekler	175.125.000,00	0,00	0,00
Toplam	3.100.000.000,00	2.605.873.131,72	84,06

Buna göre 2023 yılında bütçe giderleri (%84,06) seviyesinde gerçekleşmiştir. Başlangıç bütçesine göre personel giderlerinde (%22,14) oranında, faiz giderinde (%15,68) oranında, cari transferlerde (%60,57) oranında başlangıç bütçesinde öngörülen aşılmıştır. Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinde, mal ve hizmet alımlarında ise beklenene yakın bütçe gerçekleşmesi olmuştur.

Adana ASKİ'nin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2022 yılının 2021 yılına, 2023 yılının 2022 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	708.393.639,10	1.149.964.021,55	1.685.195.648,65	62,33	46,54
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	23.508.672,01	20.873.627,63	30.081.556,03	-11,21	44,11
Diğer Gelirler	190.632.578,09	361.591.082,66	635.771.421,73	89,68	75,83
Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	-	-
Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	-	-
Toplam	922.534.889,20	1.532.428.731,84	2.351.048.626,41	66,11	53,42
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	0,00	0,00	0,00	-	-
Net Toplam	922.534.889,20	1.532.428.731,84	2.351.048.626,41	66,11	53,42

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2023 yılında net gelirler bir önceki yıla göre 818.619.894,57 TL'lik (%53,42) artış göstermiştir. Bu çerçevede; teşebbüs ve mülkiyet gelirleri 535.231.627,10 TL (%46,54), alınan bağış ve yardımlar 9.207.928,40 TL (%44,11), diğer gelirler 274.180.339,07 TL (%75,83) oranında gerçekleşmiş olup; teşebbüs ve mülkiyet gelirlerindeki artışın büyük oranda su hizmetlerine ilişkin mal ve hizmet satış gelirlerinin yükselmesinden, alınan bağış ve yardımlardaki artış SUKAP projesi ile yapılan yatırımlar kapsamındaki hibelerden, diğer gelirlerdeki artış ise merkezi idare vergi gelirlerindeki artıştan kaynaklanmaktadır.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	95.492.770,51	148.122.914,70	304.420.649,00	55,11	105,52
SGK Devlet Prim Giderleri	14.575.036,87	21.617.450,18	37.378.816,48	48,32	72,91
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	419.831.854,52	871.239.366,34	1.353.734.368,91	107,52	55,38
Faiz Giderleri	32.540.880,53	34.560.202,42	39.332.576,64	6,21	13,81
Cari Transferler	102.786.177,84	22.675.341,47	40.841.860,90	-77,94	80,12
Sermaye Giderleri	361.187.395,41	517.657.167,19	830.164.859,79	43,32	60,37
Toplam	1.026.414.115,68	1.615.872.442,30	2.605.873.131,72	57,43	61,27

Adana ASKİ'nin bütçe giderleri toplamı 2023 yılında 2022 yılına göre 990.000.689,42 TL (%61,27) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2023 yılında personel giderleri 156.297.734,30 TL (%105,52), SGK Prim Giderleri 15.761.366,30 TL (%72,91), mal ve hizmet alım giderlerinde 482.495.002,57 TL'lik (%55,38), faiz giderlerinde 4.772.374,22 TL (%13,81), cari transferlerde 18.166.519,43 TL (%80,12), sermaye giderlerinde 312.507.692,60 TL'lik (%60,37) artış olmuştur.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Adana ASKİ'nin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 3.002.126.868,25 TL, Net Faaliyet Geliri 2.491.822.363,52 TL olup Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu ise 510.304.504,73 TL olarak gerçekleşmiştir.

Adana ASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu şirket aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: Adana ASKİ'nin Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Kurumun Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Adana Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ	1.000.000,00	1.000.000,00	100
2	BELDETAŞ Belde Sağlık Sanayi ve Tic. AŞ	6.992.800,00	1.000,00	0,07

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Adana ASKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, 23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu

bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,

- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı Kanun uyarınca; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından yeterli ve etkili bir iç kontrol sisteminin kurulması gerekmektedir.

Kanun uyarınca; üst yönetici kendi kurumlarının stratejik planlarının ve bütçelerinin makro düzeydeki plan ve programlara uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, yürütülmesi ve izlenmesinden sorumludurlar ve bu sorumluluğun gereklerinin harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirilecektir. Yeterli ve etkili bir kontrol sisteminin oluşturulabilmesi için; mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunması, malî yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesi, belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanması, mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesi ve kapsamlı bir yönetim anlayışı ile uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanması bakımından üst

yöneticileri ile diğer yöneticiler tarafından görev, yetki ve sorumluluklar göz önünde bulundurulmak suretiyle gerekli önlemler alınmalıdır.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır.

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın "İç kontrol standartları" başlıklı 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, Kanuna ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce, görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile de iç kontrolün; "kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme" bileşenleri temelinde, standartlar ve sağlanması gereken genel şartlar belirlenmiş ve bu alandaki çalışmaların hazırlanacak eylem planları ile izlenmesi öngörülmüştür.

Bu çerçevede Belediyenin iç kontrol sistemi; anılan Tebliğ'de yer verilen kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme bileşenleri esas alınarak değerlendirilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

1. Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.
2. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir.
3. Personelin işe alınması, yer değiştirilmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.
4. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

5. Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur.
6. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır.
7. İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir.
8. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

9. İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur.
10. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır.
11. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur.
12. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir.
13. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur.
14. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

15. İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır.
16. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları

17. İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, yılda en az bir kez değerlendirilmemekte ve İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmamaktadır.
18. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır. İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik eki Kamu İdareleri İtibariyle İç Denetçi Sayıları Listesinde kamu idaresi için 3 iç denetçi belirlenmiş olmasına rağmen henüz iç denetçi ataması yapılamamıştır.
19. İdarede iç denetim faaliyeti bulunmamaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Adana Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Aralık Ayı Memur Maaşı Ödemelerinde Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabının Kullanılmaması

2023 yılı Aralık ayının 15’inde yapılan maaş ve ücret ödemelerinin 01-14 Ocak tarihine karşılık gelen kısmı için 162 Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabının kullanılmayıp tamamının 630 Giderler Hesabı kullanılarak muhasebeleştirildiği tespit edilmiştir.

23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin 5’inci maddesinde tanımlanan “Temel Kavramlar” arasında yer alan dönemsellik ilkesi; kamu idarelerinin faaliyetlerinin, belirli dönemlerde raporlanmasını ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanmasını ifade etmektedir.

Ayrıca 27.05.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 162 Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabına ilişkin işlemlerin açıklandığı 131’inci maddesinde dönemsellik ilkesi gereği Aralık ayının 15’inde yapılan maaş ve ücret ödemelerinin ertesi yıl 01-14 Ocak dönemine karşılık gelen tutarlarının bu hesapta izleneceği, yeni mali yılda bu tutarların, düzenlenecek ödeme emri ile bütçe giderleri hesabına aktarılacağı ve yeni yıl bütçesi ödeneklerinden

karşılanacağından, avans olarak verildiği yıldan herhangi bir ödenek devri yapılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede Aralık ayının 15'inde yapılan maaş ödemelerinin tümünün giderleştirildiği 2024 yılının Ocak ayının 01-14 üne ait olan kısmın 162 Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabına kaydedilmediği tespit edilmiştir.

Bu hatalı kayıt sonucunda İdarenin 630 Giderler Hesabının fazla kullanılması nedeniyle faaliyet sonuçları olması gerekenden fazla, 162 Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabı olması gerekenden az görünüp mali tabloların doğruluğu ve güvenilirliği etkilenmiştir.

BULGU 2: Kıdem Tazminatı Karşılıklarının Eksik Ayrılması ve Kıdem Tazminatı Ödemelerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi

Kıdem tazminatı karşılıklarının eksik ayrıldığı ve işçilere ödenen kıdem tazminatlarının hatalı muhasebeleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Hesabın niteliği" başlıklı 330'uncu maddesinde, 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının ilgili mevzuat uyarınca belirlenecek esaslar çerçevesinde ayrılan uzun vadeli kıdem tazminatları karşılıklarının izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

"Hesabın işleyişi" başlıklı 331'inci maddesine göre, hesaplanan kıdem tazminatı karşılık tutarları bu hesaba alacak, 630 Giderler Hesabına borç, vadeleri bir yılın altına düşen kıdem tazminatı karşılıkları bu hesaba borç, 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına alacak kaydedilecektir.

Aynı Yönetmelik'in 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı "Hesabın niteliği" başlıklı 281'inci maddesinde, bu hesabın belirlenecek esaslar çerçevesinde ayrılan ve faaliyet dönemi içinde ödeneceği öngörülen kıdem tazminatları karşılıklarının izlenmesi için kullanılacağı; "Hesabın işleyişi" başlıklı 282'nci maddesinde de vadeleri bir yılın altına düşen ve faaliyet dönemi içerisinde ödenmesi öngörülen kıdem tazminatı tutarlarının bu hesaba (372) alacak, 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Ödenen tazminatların ise 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına borç, ödemenin şekline göre ilgili hesaplara alacak; diğer taraftan 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede kıdem tazminatı karşılığının eksik ayrıldığı gibi faaliyet dönemi içerisinde ödenen kıdem tazminatlarının da hatalı bir şekilde 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı kullanılarak ödendiği görülmüştür.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri ile uygulama birlikte değerlendirildiğinde, 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabında uzun dönemli olarak tutulan karşılıklardan, faaliyet dönemi içerisinde ödeneceği öngörülen kısmı 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına aktarıldıktan sonra, ödemenin yine 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı kullanılarak yapılması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Vefat Eden Abonelerin Aboneliklerinin Feshedilmeyerek Kullanıma Kapatılmaması

Vefat eden abonelerin abonelik sözleşmelerinin feshedilmediği ve sayaçlarının kullanıma kapatılmadığı görülmüştür.

Adana ASKİ Abonelik Hizmetleri ve Tarifeler Yönetmeliği'nin "Aboneliğin kapatılması ve iptali" başlıklı 14'üncü maddesinin altıncı fıkrasında; "*İdarenin ilgili birimleri tarafından, Merkezi Nüfus İdare Sistemi (MERNİS) üzerinden yapılacak sorgularda abonenin vefat ettiğinin tespit edilmesi durumunda abonelik derhal feshedilir ve sayaçlar kullanıma kapatılır.*" denilerek, abonenin vefatı halinde fesih işlemlerinin derhal yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Adana ASKİ Bilgi Yönetim Sistemi (BYS) üzerinden yapılan incelemede, 31.12.2023 itibarıyla 40.578 vefat etmiş abone olduğu, bu abonelerin sistem üzerinde aktif olarak yer aldığı, çoğunun sayaçlarının işler halde olduğu tespit edilmiştir.

Vefat eden abonelerin abonelik sözleşmelerinin feshedilerek sayaçların kullanıma kapatılmaması, bu aboneliklerden su tüketimi yapan kişilerin kimler olduğunun tespit edilmesini ve oluşan alacağın takibini imkânsız hale getirecektir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereğince abonelerin vefat durumlarının Merkezî Nüfus İdare Sisteminden sorgulanarak, abonelik fesih işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 2: İdarenin Vefat Eden Abonelerin Mirasçılarından Olan Alacaklarının Birikmesi

İdarenin vefat eden abonelerinden olan ve vârislerine devreden alacaklarının tahsilinin, etkin düzeyde gerçekleştirilmediği ve abonelik yenileme işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

Adana ASKİ Abonelik Hizmetleri ve Tarifeler Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde, İdarenin su ve kanalizasyon hizmetlerinden faydalanmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler "abone" olarak tanımlanmıştır.

Anılan Yönetmelik'in "Aboneliğin kapatılması ve iptali" başlıklı 14'üncü maddesinin altıncı fıkrasında; *"İdarenin ilgili birimleri tarafından, Merkezi Nüfus İdare Sistemi (MERNİS) üzerinden yapılacak sorgularda abonenin vefat ettiğinin tespit edilmesi durumunda abonelik derhal feshedilir ve sayaçlar kullanıma kapatılır. Bu durumun yazılı bir başvuru üzerine (varislerden birinin başvurusu vb.) tespiti durumunda da aynı işlemler uygulanır. Ancak varisler; fesih işleminin yapıldığı tarihten önce tahakkuk etmiş olan borçlardan, varsa fiili kullanıcı ile birlikte müşterek ve müteselsilen sorumlu olurlar."* denilmektedir.

Anılan hükümden, abonenin vefatı durumunda aboneye ait borç ve alacakların vârislerine intikal edeceği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, söz konusu İdare alacaklarının tahsilinde vefat eden abonelerin vârislerinin kim ya da kimler olduğunun tespiti önem kazanmaktadır.

Yapılan incelemelere, 31.12.2023 tarihi itibarıyla 40.578 vefat eden vatandaşın aboneliklerinin halen devam ettiği görülmüştür. Sistem üzerinde yapılan çalışmalarda bu abonelerden 34.532'sinin aktif olduğu tespit edilmiştir.

Vefat eden abonelerin varislerinin tespiti konusunda çalışmalar yapılmaya başlanmış ancak vefat eden abonelerin varisleri tam olarak tespit edilememiştir. Varisleri tespit edilen 8.058 abonenden olan alacak tutarının 31.12.2023 tarihi itibarıyla 9.821.622,67 TL'ye (KDV ve gecikme zammı dâhil) ulaştığı görülmektedir. İdare tarafından söz konusu alacakların tahsili için gerekli tedbirler alınmadığı takdirde bu alacakların giderek artacağı ve tahsilinin daha da zorlaşacağı değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "Mirasçılık belgesi" başlıklı 598'inci maddesindeki "*Başvurusu üzerine yasal mirasçı oldukları belirlenenlere, sulh mahkemesince veya noterlikçe mirasçılık sıfatlarını gösteren bir belge verilir*" hükmü gereğince yasal vârislerin kimler olduğunun maddede anılan makamlardan tespit edilmesi mümkün gözükmemektedir.

Bu itibarla; İdare tarafından gerek Kimlik Paylaşım Sistemindeki mevcut bilgi ve veriler gerekse 4721 sayılı Kanun'daki yetkili makamlar tarafından edinilecek bilgi ve veriler çerçevesinde vefat eden abonelerin vârislerinden olan alacakların tahsilinin sağlanarak İdarenin alacaklarının birikmemesi için gerekli önlemler alınması gerekmektedir.

BULGU 3: İhaleli Olarak Yüklenicilere Yaptırılan Altyapı Çalışmalarına İlişkin Kazı Ruhsat Harcı ve Keşif Bedellerinin İdare Bütçesinden Ödenmesi

İdare tarafından ihaleli olarak yaptırılan alt yapı çalışmalarına ilişkin "kazı ruhsat harcı ve keşif bedelinin" ilgili belediyeye yükleniciler tarafından ödenmesi gerekirken İdare bütçesinden ödendiği görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "İlkeler" başlıklı 4'üncü maddesinde; bu Kanuna göre düzenlenecek sözleşmelerde, ihale dokümanında yer alan şartlara aykırı hükümlere yer verilemeyeceği, "Tip sözleşmeler" başlıklı 5'inci maddesinde ise, idarelerce yapılacak sözleşmelerin Tip Sözleşme hükümleri esas alınarak düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Kamu İhale Kurumu tarafından yayımlanan Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşmenin "Sözleşme bedeline dahil olan giderler" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasında, "*Taahhüdün yerine getirilmesine ilişkin her türlü vergi, resim, harç, yapı kullanım izin belgesi giderleri vb. giderler ile ulaşım, sözleşme kapsamındaki her türlü sigorta giderleri sözleşme bedeline dahildir.*" denilmektedir. Bu düzenleme gereğince her türlü vergi resim ve harç gibi giderler sözleşme bedeline dahil olduğu için yüklenici tarafından karşılanması gerekmektedir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Altyapı kazı izni harcı" başlıklı mükerrer 79'uncü maddesinde, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde umumi hizmet alanlarında yapılacak kazı işlemleri için belediyece verilecek altyapı kazı izni, altyapı kazı izni harcına tabi olduğu, ve bu harcın mükellefinin altyapı kazı izni talebinde bulunanlar olduğu; "İmar ile ilgili harçlar" başlıklı 80'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde ise zemin ve yol kanal açma izni verilmesi, yapım ve yıkım artığı malzeme ile toprak kazısının taşınması için belediyelerce

yer gösterilmesi ve bu yerlerin tesviyesi “zemin açma izni ve toprak hafriyatı harcına” tabii olduğu düzenlemesi yer almaktadır. Mezkûr Kanun’un “Muayene, ruhsat ve rapor harcı” başlıklı 82’nci maddesine göre de, mevzuat gereğince alınması zorunlu veya isteğe bağlı görülen ve belediyeler veya onlara bağlı kuruluşlar tarafından düzenlenerek ilgisine verilecek; muayene ve sağlıkla veya fenni konularla ilgili tahlillere ilişkin olup bu Kanun’da ayrıca harca tabii tutulmamış olan ruhsatlar, rapor ve belgeler “muayene, ruhsat ve rapor harcına” tabiidir.

15.06.2006 tarihli ve 26199 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği’nin “Düzenleme yapma yetkisi” başlıklı 27’nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin; alt yapı yatırımları ile ulaşım ve toplu taşıma hizmet ve faaliyetlerinin amaca uygun, etkili ve verimli yürütülmesini sağlamak üzere bu Yönetmelikte yer almayan hususlarda; büyükşehir belediye meclisinin kararı ile düzenleme yapabileceği ifade edilmektedir.

Bu doğrultuda Adana Büyükşehir Belediye Meclisinin, 13.12.2019 tarih ve 67597785-105.04-389 sayılı kararı ile AYKOME Uygulama Yönetmeliği çıkarılmıştır. Yönetmeliğin “Altyapı tesis açımı ruhsat işlemleri” başlıklı 8’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, Kamu kurum ve kuruluşları ile özel ve tüzel kişilerden altyapı tesisi açım ruhsatı bedeli; zemin açım ücreti, keşif ücreti, ruhsat ücreti ve ödenmesi gereken vergilerden meydana geldiği, (ç) bendinde ise Adana Büyükşehir Belediyesine bağlı birimler ile İlçe Belediyelerinin ihaleli olarak yüklenicilere yaptıracakları altyapı çalışmalarında tahrip edilen zemin eski haline kendileri tarafından getirilmesi koşuluyla sadece ruhsat harcı ve keşif bedeli alınarak ruhsatlandırma yapılacağı düzenlenmiştir. Yönetmelikte yer alan bu düzenlemeye göre, İdare tarafından ihaleli olarak yüklenicilere yaptıracakları altyapı çalışmalarından Belediyece, sadece ruhsat harcı ve keşif bedeli alınarak ruhsatlandırma yapılacaktır.

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde, İdare tarafında ihaleli olarak yüklenicilere yaptırılan altyapı çalışmalarından kaynaklanan ruhsat harcı ve keşif bedeli de Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşmenin 7’nci maddesi uyarınca sözleşme bedeline dahil olduğu için yüklenici tarafından ödenmesi gerekir. Özel teknik şartnamelerde bu konuda düzenleme yapılmamalıdır. Yapılsa bile, Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşmenin 8’inci maddesinde yer alan ihale dokümanını oluşturan belgeler arasında yer alan sözleşme tasarısı, özel teknik şartnameden öncelikli olduğu için sözleşme tasarısında belirtilen hükümlerin uygulanması gerekmektedir.

Ancak, İdare tarafından ihaleli olarak yüklenicilere yaptırılan altyapı çalışmalarından kaynaklanan ruhsat harcı ve keşif bedeli İdare bütçesinden ilgili Belediyeye ödenmektedir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu uyarınca düzenlenen sözleşme hükümleri uyarınca, yüklenici tarafından ödenmesi gereken kazı ruhsat harcı ve keşif bedelinin İdare bütçesinden ödenmesi mümkün değildir.

BULGU 4: Bazı Yapım İşlerinde İşin Yapım Yerinin Tam Olarak Belirtilmemesi

İdarenin bazı yapım ihalelerinde işin yapılacağı yerin tam olarak belirtilmediği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5'nci maddesinin birinci fıkrasında "*İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.*" düzenlemesi yer almaktadır.

Aynı Kanun'un "İhale ilanında bulunması zorunlu hususlar" başlıklı 24'üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yapım ihaleleri ilanında "işin yapılacağı yerin", "İhale ve ön yeterlik dokümanının içeriği ve idari şartnamede yer alması zorunlu hususlar" başlıklı 27'inci maddenin ikinci fıkrasının (r) bendinde ise idari şartnamede "yapılma yerinin" belirtilmesinin zorunlu olduğu,

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinde sözleşmede "*İşin yapılma yeri, teslim etme ve teslim alma*" şekil ve şartların belirtilmesinin zorunlu olduğu,

ifade edilmektedir.

Kamu İhale Kurumu tarafından yayımlanan yapım işlerine ait Tip Sözleşmenin "İşin adı, yapılma yeri, niteliği, türü ve miktarı" başlıklı 3'üncü maddesinde işin yapılma yeri de sözleşmede yer almaktadır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre ihale edilen yapım işlerinde, "yapım yeri" sözleşmenin esaslı unsurlarından olup ihale öncesi aşamada belirlenmesi gerekmektedir. Yapım yerinin ihale öncesi belirlenmesi yasal zorunluluk olduğu gibi isteklilerin teklif fiyatını da belirleyen unsurlardan biridir. İşin yapım yeri ulaşım, nakliye, iş güclüğü, iş makinesi sayı ve çeşidi ile birlikte yüklenici şantiyesinin kurulumunu etkilemek suretiyle isteklilerin verdikleri teklifleri etkilemektedir.

Yapılan incelemede, İdare tarafından yapılan yapım ihalelerinin birçoğunda işin yapım yeri olarak, Adana il sınırları gösterildiği, işin adının da “Adana Büyükşehir Belediyesi İlçeleri Muhtelif Mahalleleri...”, “Adana İli Merkez İlçeleri ile...”, “Adana İli Muhtelif Mahaller ile...” gibi İdarenin görev ve hizmet alanının tamamının kapsayan bir alan olarak belirlendiği tespit edilmiştir.

Sözleşme eki mahal listelerinde işin yapım yeri ile ilgili bir sınırlama ve belirleme olan işlerde de sözleşmenin uygulanması aşamasında iş artış ve eksilişi suretiyle mahal listesinde belirlenen yerler değiştirilebilmektedir.

İhalelerde rekabet ve saydamlığın sağlanmasının zorunlu şartlarından birinin işin yapım yeri ve şartları olduğu tartışmasızdır. Yapım yerinin tam olarak belirlenmediği, İdarenin görev alanının işin yapım yeri olarak belirlendiği ihalelerde rekabet ve saydamlık sağlanamaz. Coğrafi ve iklim koşullarının birbirinden çok farklı olduğu 14.125km²’lik bir alanın “işin yapım yeri” olarak belirlenmesi istekliler açısından bir belirsizlik oluşturacağı gibi yüklenici açısından da ön görünmezlik oluşturacaktır.

Kamu İhale Kanunu ile güvence altına alınan saydamlık ilkesi; ihalelerde şeffaflık, açıklık, aleniyeti sağlamaya yönelik olup, esas itibarıyla “rekabet” ilkesinin hayata geçirilebilmesi için olmazsa olmaz öneme sahiptir. Rekabeti engelleyecek her unsurun, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını da engellediği şüphesizdir.

İş yapım yerinin tam olarak belirlenmemesi sözleşmenin uygulanması aşamasında da bir belirsizlik oluşturacaktır. İklim ve fiziki koşullar bakımından birbirinden tamamıyla farklı coğrafyada iş yapılması, yapılan işin dağınık bir alanı kapsamaması yapılan işin maliyetini etkileyen unsurlardan birdir. Yükleniciler açısından yapılacak işin yapım yerinin tam olarak bilinmemesi işin maliyetini belirleme yönüyle bir öngörülmezlik oluşturacaktır.

İşin yapım yerinin tam olarak belirlenmemesi ihalelerde rekabetin sağlanmasını engellediği gibi sözleşmelerin uygulanması aşamasında belirsizliğe sebebiyet vermektedir.

İhtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve kaynakların verimli kullanılması için ihale ilan ve dokümanlarında işin yapım yerinin tam olarak belirlenmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Yıllara Sari Bazı Yapım İşlerinde İhale Aşamasında Yılı Ödeneğinin Belirtilmemesi

İdarenin sözleşme süresi bir yıldan fazla olan bazı yapım işlerinde, idari şartname ve sözleşme tasarılarında yer alması gereken yılı ödeneklerinin belirtilmediği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İhale ve ön yeterlik dokümanının içeriği ve idari şartnamede yer alması zorunlu hususlar" başlıklı 27'nci maddenin ikinci fıkrasının (s) bendinde idari şartnamede, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde ise sözleşmelerde "ödeme yeri ve şartlarının" belirtilmesinin zorunlu olduğu belirtilmektedir.

Ayrıca 4735 sayılı Kanun'un "Tip sözleşmeler" başlıklı 5'nci maddesinde, idarelerce yapılacak sözleşmelerin Tip Sözleşme hükümleri esas alınarak düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Kamu İhale Kurumu tarafından yayımlanan yapım işlerine ait Tip Sözleşmenin "Ödeme yeri ve şartları" başlıklı 11'nci maddesinde ödenek tespiti ile ilgili düzenlemelere yer verilmiş olup idarelerin de yılı ödenek dilimlerini sözleşmelerin bu maddesinde düzenlemeleri gerekmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre ihale edilen işlerde "ödeme şartları" sözleşmenin esaslı unsurlarından olup ihale öncesi aşamada belirlenmesi gerekmektedir. Ödeme şartlarının ihale öncesi belirlenmesi yasal zorunluluk olduğu gibi isteklilerin teklif fiyatını da belirleyen unsurlardan biridir. İdarelerin bütçe ve ödeme şartları, isteklilerin finansman yapısını etkilemek suretiyle verdikleri teklifleri etkilemektedir.

Yüklenici, sözleşme imzalandıktan sonra iş kalemlerinin, aylık imalatın, ihzaratın ve yıllık ödenekler ile bunların aylara dağılımını gösteren ayrıntılı bir iş programını hazırlamak idarenin onayına sunmak ve sözleşmede belirtilen ödenekleri iş programına uygun şekilde imalat ve/veya ihzarat olarak sarf etmek zorundadır. Bunun için özellikle yıllara sari işlerde toplam ödenğin yıllara dağılımının büyük bir önemi vardır. İş programı sözleşme bedeli esas alınarak belirlenen ödenğe göre düzenlendiği için yıllara göre belirlenen ödenek, işin yapım aşaması ve süresini belirlediği gibi ödenecek fiyat farkını da belirlemektedir.

İdarenin sözleşme süresi bir yıldan fazla olan yapım işlerinin incelenmesinde, bazı işlerin idari şartname ve sözleşme tasarılarında yılı ödeneklerinin belirtilmediği tespit edilmiştir.

Yapım işlerinde idarenin yükümlülüğü arasında yer alan ödeme şartları, sözleşmenin esaslı şartlarındandır. İşin sözleşme tutarı, iş programı ve buna uygun olarak yapılacak imalatın yapım aşaması ve ödenecek fiyat farkının doğru hesaplanabilmesi için özellikle yıllara sari işlerde idari şartname ve sözleşme tasarısı ve bunlar esas alınarak düzenlenen sözleşmelerde yılı ödeneğinin belirtilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Artıkları Bedelinin İdare Tarafından Ödenmesi

İdare tarafından ihale edilen yapım işlerine ait hafriyat toprağı ile inşaat ve yıkıntı artıklarının Belediyenin belirlediğı alana dökülmesine ilişkin bedelin, Adana Büyükşehir Belediyesine yükleniciler tarafından ödenmesi gerekirken İdare bütçesinden ödendiğı tespit edilmiştir.

18.03.2004 tarihli ve 25406 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Artıklarının Kontrolü Yönetmeliğı’nin 8’inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde; *“hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri sahaları ile depolama sahalarını belirlemek, kurmak/kurdurtmak ve işletmek/işlettirmek”*, (c) bendinde ise *“hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarının toplanması, taşınması ve bertaraf bedelini belirlemek”* belediyelerin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Bu yetkiye istinaden belediyeler, hafriyat toprağı ve inşaat ve yıkıntı artıkları toplanması, taşınması ve bertaraf edilmesi ile ilgili ücret tarifeleri belirlemekte ve hafriyat toprağı ile inşaat ve yıkıntı atıklarının çevreye zarar vermeyecek şekilde toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması, geri kazanılması, değerlendirilmesi ve bertaraf edilmesine ilişkin uyulması gereken kuralları düzenlemektedir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun “İlkeler” başlıklı 4’üncü maddesinde; bu Kanun’a göre düzenlenecek sözleşmelerde, ihale dokümanında yer alan şartlara aykırı hükümlere yer verilemeyeceğı, “Tip sözleşmeler” başlıklı 5’inci maddesinde ise idarelerce yapılacak sözleşmelerin Tip Sözleşme hükümleri esas alınarak düzenleneceğı hüküm altına alınmıştır.

Kamu İhale Kurumu tarafından yayımlanan Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşmenin “Sözleşme türü ve bedeli” başlıklı 6.1’inci maddesinde, birim fiyat sözleşmelerin ihale dokümanında yer alan ön ve/veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak, İdarece hazırlanmış birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için yüklenici tarafından teklif edilen birim fiyatların

çarpımı sonucu bulunan tutarların toplamı bedel üzerinden akdedildiği belirtilmiştir. Bu düzenlemeye göre sözleşme bedeli, İdarece hazırlanmış birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her bir iş kalemi ile bu iş kalemleri için yüklenici tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan bedel olup, birim fiyat tarifinde yer alan unsurlar sözleşme bedeline dahildir.

Yapım ihalelerine ilişkin kazı ve moloz nakli birim fiyat tariflerinde; kazıdan çıkan her türlü malzemenin taşıtlara yüklenip boşaltılması, ilgili belediyenin göstereceği uygun yere nakli, depo yerinde tesviye ve istiflenmesinin birim fiyata dahil olduğu yer almaktadır. Hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı artıkları da kazıdan çıkan malzeme olduğundan bunların da taşıtlara yüklenip boşaltılması, ilgili belediyenin göstereceği uygun yere nakli, depo yerinde tesviye ve istiflenmesinin yüklenicinin taahhüdü kapsamında olduğu sözleşmenin amir hükmüdür.

Bu durumda, Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Artıklarının Kontrolü Yönetmeliği hükmü uyarınca ilgili belediye tarafından belirlenen bedellerin yükleniciler tarafından Belediyeye ödenmesi gerekmektedir. Özel teknik şartnamelerde bu konuda düzenleme yapılmamalıdır. Yapılsa bile, Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme'nin 8'inci maddesinde sayılan ihale dokümanını oluşturan belgeler arasında yer alan birim fiyat tarifleri ve cetveli, özel teknik şartnameden öncelikli olduğu için birim fiyat tariflerinde yer alan düzenlemelerin uygulanması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu uyarınca düzenlenen sözleşmelerin eki kazı ve moloz nakli birim fiyat tariflerinde, kazıdan çıkan her türlü malzemenin taşıtlara yüklenip boşaltılması, ilgili belediyenin göstereceği uygun yere nakli, depo yerinde tesviye ve istiflenmesi birim fiyata dahil olduğu halde, Adana Büyükşehir Belediyesi tarafından belirlenen alanlara taşınan hafriyat toprağı ve inşaat ve yıkıntı artıkları bedelinin, İdare tarafından adı geçen Belediyeye ödendiği tespit edilmiştir.

İdare tarafından ihale edilen yapım işlerinde kazıdan çıkan her türlü malzemenin taşıtlara yüklenip boşaltılması, ilgili belediyenin göstereceği uygun yere nakli, depo yerinde tesviye ve istiflenmesi bedeli sözleşme bedeline dahil olduğu için bu işler için idare tarafından Adana Büyükşehir Belediyesine ödeme yapılmaması gerekmektedir.

BULGU 7: Su Kayıplarının Önlenmesine İlişkin Yönetmelik ile Tebliğ'de Belirtilen Hususların Yerine Getirilmemesi

Su kayıplarının önlenmesine ilişkin İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği ile İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su

Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği'nde yer alan hususların tam olarak yerine getirilmediği görülmüştür.

08.05.2014 tarihli ve 28994 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'nin amacı, su kaynaklarının korunması ve verimliliğin artırılması doğrultusunda, içme-kullanma suyunun etkin kullanılması ve israfının önlenmesi için içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrolüne ilişkin usul ve esasları düzenlemek olarak belirlenmiştir.

İlgili Yönetmelik'in "Su kayıplarının azaltılması" başlıklı 9'uncu maddesinde; *"Büyükşehir ve il belediyeleri su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine; diğer belediyeler su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %35, 2028 yılına kadar en fazla %30, 2033 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlüdürler. Bu kapsamda, bu Yönetmelik uyarınca çıkarılacak Teknik Usuller Tebliğinde yer alan hususlar ve 12/10/2017 tarihli ve 30208 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İçme ve Kullanma Suyu Temini ve Dağıtım Sistemleri Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde gerekli faaliyetler yürütülür."* hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Sorumluluk" başlıklı 11'inci maddesinde ise Yönetmelik'te belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyenlerin, 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ve ilgili diğer mevzuata göre sorumlu olacağı ifade edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Üst Yöneticiler" başlıklı 11'inci maddesinde, üst yöneticinin kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden meclise karşı sorumlu olduğu ifade edilmiştir.

16.07.2015 tarihli ve 29418 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği'nin "Genel hükümler" başlıklı 5'inci maddesinde; su ve kanalizasyon idaresinin, idari ve fiziki su kayıplarının ölçüme dayalı olarak belirlenmesini, şebekenin ve sistemin şartnamelere ve uygulama projelerine uygun yapılmasını, kullanılan malzemelerin standartlara uygun olarak temin edilmesini, sistemde ana basınç bölgesi ve alt bölgelerin oluşturulmasını, şebekede etkili bir basınç ve debi yönetimi ile optimum işletme şartlarının sağlanmasını, sistemin izlenmesi ve

kayıt altına alınmasını ve etkili bir su yönetim sisteminin tesis edilmesini sağlamakla yükümlü olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı Tebliğ'in 6'ncı ve devamı maddelerinde ise su kayıplarının önlenmesi, kullanılacak malzemeler, abonelik hizmetleri ve izinsiz su kullanımı konularında idarenin yapması gereken işler hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.

İdarenin söz konusu Tebliğ'de yer alan gereklilikleri yerine getirip getirmediği konusunda yapılan incelemede aşağıda sıralanan hususlar tespit edilmiştir:

- Abone bilgi sisteminin iki ilçede Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT) ile entegrasyonu yapıldığı diğer ilçelerde ise entegrasyon çalışmalarının başlatılacağı,
- Adana Seyhan/Yüreğir D-400 Karayolu güneyinde toplam 40 adet Su Dağıtım Sistemlerinde Alt Ölçüm Bölgeleri (DMA) oluşturulduğu, 28 Adet DMA'nın Hidrolik Modelleme çalışmaları tamamlandığı, bu yapılan çalışmalar kapsamında 28 adet DMA'nın kalibrasyon çalışmaları yapıldığı, diğer 12 DMA bölgesi için çalışmaların devam ettiği,
- İl genelinde depoların fiziki özelliklerine göre en hassas ve kesintisiz ölçüm alınabilecek 28 adet DMA lokasyona 28 adet debimetre konumlandırıldığı ve 28 Adet DMA'da kesintisiz olarak debi ölçümü alındığı, diğerlerinde ise çalışmalara başlanılacağı,
- Seyhan ve Yüreğir D400 güney bölgesi yaklaşık 1300 km hat doğrulaması yapılarak diğer enstrümanlarla birlikte Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ortamına işlendiği, tüm Adana genelinde yaklaşık 4.000 km hat Altyapı Bilgi Sisteminde mevcut olduğu, kalan alanların sisteme entegrasyon çalışmalarına başlanılacağı,
- Depo ile içme suyu kaynak tabloları arasında bölgesel anlamda ilişki mevcut olmadığı, bu ilişkinin bölge ekiplerince kontrolünün sağlandığı,
- Veri Kontrol ve İzleme Sisteminin (SCADA) ilk olarak 2003 yılında Çatalan Arıtma Tesisinde kurulduğu, İdare bünyesinde 2 adet lokal bazda, 1 adet lokal Veri Tabanlı İzleme ve Kontrol Sistemi (SCADA) ve 1 adet Çatalan içme suyu arıtma tesisi SCADA'sı mevcut olduğu ancak SCADA sistemi bulunmayan bölgelerin bulunduğu, merkezi SCADA kontrol merkezinin yapım aşamasında olduğu,
- Hem ölçüm hem de kontrol gerektiren istasyonlarda; seviye, basınç, debi, pompa bilgileri ve enerji gibi ölçülen değerleri merkeze taşıyan ve merkezden gönderilen komutları cihazlara iletebilen istasyonlar şeklinde planlanan Çatalan içme suyu sistemi,

Karataş Bahçe ve Kozan Ziyaret Grubu SCADA sisteminde mevcut olduğu ancak diğer bölgelerde bu sistemin bulunmadığı,

- 2014 yılında 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Adana ASKİ Genel Müdürlüğüne devri gerçekleştirilirken, ilçe belediyeleri tarafından listeler halinde abonelik işlemleri yapıldığı, ancak yapılan incelemelerde bu devirden kaynaklı eksiklikler olduğu ve bu kapsamda T.C. Kimlik numarası bulunmayan toplam 138.296 abone bulunduğu,
- Terfi merkezlerinin sayısına ilişkin net bir çalışma bulunmadığı ve su temin miktarlarının hesaplanması maksadıyla terfi merkezleri çıkışı ve alt bölge giriş boru hattı üzerine debi ölçer cihazların takılmadığı,
- İçme-kullanma suyu sistemindeki 28 adet DMA oluşturulan bölgelerde su basıncının sürekli ölçülüp izlenmediği,
- Önceden yapılan su depolarında, giriş ve çıkış boru hattı üzerinde, debi ölçer cihazı bulunmadığı,
- CBS veri tabanının, abone bilgi sistemi, coğrafi adres bilgi sistemi ve ulusal adres veri tabanı ile entegre çalışmadığı,
- CBS veri tabanı, hidrolik modelleme, veri tabanlı izleme ve kontrol sistemi (SCADA), tahakkuk-tahsilat (Sadece 28 adet DMA oluşturulan bölgelerde mevcut), halkla ilişkiler gibi yazılım ve verilerin birbiriyle entegre olmadığı, CBS sisteminin kalibrasyonunun tam olarak yapılmadığı,
- Yüksek tüketimli abonelerin su kullanım miktarlarını uzaktan izleme sisteminin mevcut olmadığı,
- İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği'nin 12'nci maddesinde yer alan su temin ve dağıtım sistemlerinin entegre yönetimi için belirtilen hususların uygulamasında eksikliklerin olduğu,
- 586 su deposundan 22 adedinde giriş ve çıkış boru hattı üzerinde debi ölçer cihaz bulunduğu, diğerlerinde ise giriş ve çıkış boru hattı üzerinde debi ölçer cihaz bulunmadığı,
- 6 adet atık su arıtma, 1 adet paket arıtma, 1 adet doğal ve 1 adet içme suyu tesisinde debi ölçer bulunmadığı, 10'unda debi ölçer olmasına rağmen kaydı alınmadığı,
- 113 su kaynağının tamamında debi ölçer bulunmadığı,

- İdarede su kayıp oranının 2023 yılında 34,65 olduğu, Yönetmelik hükümlerinde belirtilen orana yaklaşıldığı,

hususları tespit edilmiştir.

Adana ASKİ Genel Müdürlüğü bünyesinde merkez SCADA sistemi bulunmadığından içme suyu ve kanalizasyon sistemlerini (içme suyu/atık su arıtma tesisi, içme suyu deposu, içme suyu/atık su terfi merkezi, vb.) uzaktan gözlemlemek ve kontrol etmek amacı ile ilçelerde kurulan SCADA sistemine ait veri tabanı ve sahada bulunan sensörlerden gelen anlık veriler, CBS veri tabanı ile entegre edilememiştir. Bundan dolayı şematik olarak sunulan ve kontrol edilen SCADA sistemi konumsal bir yapıya kavuşturulmamış ve konumsal sorgulama ve analizlerin birlikte yapılabildiği SCADA ve CBS entegrasyonu sağlanamamıştır.

Söz konusu tespitler önceki yıllarda da düzenlenen Sayıştay Denetim Raporu'nda da yer almış olup çalışmalar devam etmektedir.

Sonuç olarak, su kayıp ve kaçakları azaltılması, bu suretle kamu kaynaklarının daha verimli kullanılmasını teminen anılan Yönetmelik ve Tebliğ'de öngörülen işlerin yapılması için yukarıda yer alan denetim tespiti uyarınca devam etmekte olduğu bildirilen çalışmaların tamamlanması gerekmektedir.

BULGU 8: Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması

İdarenin tapuda kayıtlı taşınmazlarından, tapu kaydı ile mevcut kullanım şekli farklılık gösteren taşınmazlar olmasına rağmen cins tashih işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

02.10.2006 tarihli ve 26307 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde cins tashihi, "*Binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi*" olarak tanımlanmaktadır.

Aynı Yönetmelik'in "Cins tashihlerinin yapılması" başlıklı 10'uncu maddesinde;

"(1) Kamu idareleri; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde ve kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, tapu kayıtlarında cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yaparlar. Ancak kamu

idarelerinin savunma, güvenlik ve istihbarat hizmetlerinde kullandığı taşınmazlardan, ilgili idarelerce belirlenenlerin cins tashihleri yapılır.

(2) Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihine ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin mali yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanır.”

denilerek taşınmazların cins tashihlerinin yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Buna göre, kamu idarelerinin mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların, mevcut kullanım şekilleri ile tapuda kayıtlı bilgilerinin farklı olması halinde, tapu kayıtlarının taşınmazların mevcut kullanım şekilleri esas alınarak düzeltilmesi gerekmektedir.

Yapılan inceleme neticesinde, mevcut kullanım şekli ile tapuda yer alan bilgileri farklı olan taşınmazların bulunduğu tespit edilmiştir. Söz konusu tespit daha önce düzenlenen Sayıştay Denetim Raporu’nda da yer almış olup hatalı uygulama devam etmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca, tapuda kayıtlı olan taşınmazların kullanım şekilleri ile tapu bilgilerinin uyumlu hale getirilmesi amacıyla cins tashihlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 9: Sosyal Denge Sözleşmesine Mevzuatında Belirtilen Konular Dışında Hükümler Konulması

İdare ile Tüm Belediye ve Yerel Yönetim Hizmetleri Emekçileri Sendikası (TÜM BEL-SEN) arasında akdedilen sosyal denge sözleşmesinin “Sosyal Haklar” başlıklı beşinci bölümünde, mevzuatında yer almayan konularda düzenlemeler yapıldığı görülmüştür.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’nun “Mahalli idarelerde sözleşme imzalanması” başlıklı 32’nci maddesine göre; 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)’nin ek 15’inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince, il özel idaresinde valinin teklifi üzerine il genel meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın genel başkanı veya sendika yönetim kurulu tarafından yetkilendirilecek bir temsilcisi ile belediyelerde belediye başkanı, il özel idaresinde

vali arasında, Toplu Sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabilecektir.

375 sayılı KHK'nin ek 15'inci maddesinde ise; sosyal denge tazminatının ödenebilecek aylık tutarının, 4688 sayılı Kanun'a göre yapılan Toplu Sözleşme'de belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere ilgili belediye ve il özel idaresi ile ilgili belediye ve il özel idaresinde en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikası arasında yapılabilecek sözleşmeyle belirleneceği belirtilmiştir. 4688 sayılı Kanun uyarınca imzalanan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme'nin "Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme" bölümünün "Sosyal denge tazminatı" başlıklı 1'inci maddesinin birinci fıkrasında ise;

"Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine, 4688 sayılı Kanununun 32 nci maddesinde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde ödenebilecek sosyal denge tazminatı aylık tavan tutarı en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) %120'dir. Sosyal denge tazminatının verilmesi yönünde yapılabilecek sözleşmelerde, tavan tutarı aşmamak kaydıyla ödenebilecek tazminatın aylık tutarı, görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre farklı olarak belirlenebilir." denilmektedir.

Yukarıda belirtilen yasal düzenlemeden de görüleceği üzere, sosyal denge sözleşmesinde sadece; görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre tavan tutarı aşmamak kaydıyla ödenebilecek tazminatın aylık tutarı düzenlenebilecektir. Sosyal denge sözleşmelerine, sözleşmenin adı farklı dahi olsa, farklı ödemelere ve hususlara ilişkin hükümler konulması mevzuatına açıkça aykırı olacaktır.

İdarenin sosyal denge tazminatı ödemelerinin incelenmesi neticesinde; İdare ile TÜMBEL-SEN arasında akdedilen sosyal denge tazminatı konulu toplu iş sözleşmesinde, "Sosyal Çalışmalardan Yararlanma", "Başvuruların Yanıtlanması", "İlan Tahtası Tahsisi", "Sendikal İzinler" gibi mevzuatına aykırı hususların yer aldığı tespit edilmiştir.

Sosyal denge sözleşmelerinde, mevzuatında yer almayan hususların düzenlenmemesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 10: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

İdare bünyesinde çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarihli ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için iki yüz yirmi Türk Lirası (2023 yılında 1.683,00-TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarihli ve 31527 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge'sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl

içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır.

Ayrıca, Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede, İdarede görev alan kadrolu 100 işçi olup bunlardan 64'ünün 50 ile 100 gün arasında, 30'nun 100 ile 200 gün arasında, 4'ünün 200 ile 300 gün arasında, 2'sinin ise 300 günün üzerinde olmak üzere toplam 9.082 gün kullanmadığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir.

Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemez giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır. Söz konusu tespit önceki yıllarda düzenlenen Sayıştay Denetim Raporlarında da yer almış olup hatalı uygulama devam etmektedir.

Sonuç olarak, işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve idareye ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanmalıdır.

BULGU 11: Muhasebe Kayıtlarında Atlanan Yevmiye Numaralarının Bulunması

Muhasebe kayıtlarının gerçekleşme sırasına göre kaydedilmediği, sonradan kayıt için yevmiye defterde boş yevmiye numaraları bırakıldığı görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Kayıt düzeni ve kayıt düzeltmesi" başlıklı 18'inci maddesine göre; kamu idarelerinin muhasebe birimleri tarafından muhasebe işlemleri, gerçekleşme sırasına göre düzenli bir şekilde hesap dönemi başında "1" den başlamak üzere

hesap döneminin sonuna kadar numaralandırarak kaydedilir. Muhasebe kayıtları ancak yeni bir muhasebe kaydı ile düzeltilir. Muhasebe belgesinde düzeltme işleminin gerekçesine yer verilir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Yevmiye sistemi, muhasebeleştirme belgeleri ve açılış kayıtları" başlıklı 43'üncü maddesinde ise yevmiye kayıtlarına ilişkin iki durum ifade edilmiştir:

(1) İşlemler, yevmiye tarih ve numara sırasına göre ve maddeler halinde yevmiye defterine günlük olarak kaydedilir; buradan da usulüne göre büyük defter ve yardımcı defterlere sistemli bir şekilde dağıtılır.

(2) Muhasebeleştirme belgelerinin yevmiye tarih ve numarası sütunlarına, gerçekleşen işlemlerin kayda geçirildikleri tarih ile hesap döneminin başında (1)'den başlayıp, hesap döneminin sonuna kadar devam eden birer numara verilir. Yevmiye kayıtlarının tarih ve numara sırasına göre yevmiye defterine günlük olarak kaydedileceği ve buna ilişkin muhasebeleştirme belgelerinin ise yevmiye tarih ve numara sütunlarının hesap döneminin başından itibaren ara vermeden numaralandırılır.

Yapılan incelemede, yevmiye defterinde 289 adet atlanan yevmiye numaraları bulunduğu görülmüştür. Söz konusu tespit önceki yıllarda düzenlenen Sayıştay Denetim Raporlarında da yer almış olup hatalı uygulama devam etmektedir.

Kurum yevmiye kayıtlarının yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine uygun, sıra atlamadan ve birbirini takip edecek şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 12: Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısında Eksikliklerin Bulunması

İdarenin Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) altyapısında eksikliklerin bulunduğu görülmüştür.

07.11.2019 tarihli ve 30941 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 49 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesine göre Coğrafi Bilgi Sistemi, her türlü coğrafi verinin; üretilmesi, temini, depolanması, işlenmesi, yönetilmesi, analiz edilmesi, paylaşılması, sunulması ve güncel tutulması için gerekli olan donanım, yazılım, insan kaynağı, standartlar ve yöntemler bütünü ve coğrafi veri, konum bilgisi içeren her türlü veriyi ifade etmektedir.

Aynı maddenin (1) bendinde Kararname'nin kapsamına dâhil kamu kurum ve kuruluşları sayılırken belediyeler ve bağlı kuruluşlarına yer verildiği görülmektedir. Söz konusu

Kararname'nin 6'ncı maddesinde de kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetkilerine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre belediyelerin görev ve sorumlulukları arasında coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurma görevi (büyükşehir olmayan belediyeler için kurdurmak) bulunmaktadır. Büyükşehir belediyelerinin müstakil bağlı idaresi konumundaki su idarelerinin de hem bahsedilen Kanunlar hem de İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'nin "İlkeler" başlıklı 5'inci maddesine göre CBS veri tabanının oluşturulması, mevcut verilerin sayısallaştırılarak veri tabanına aktarılması ve sürekli güncellenmesi görevi bulunmaktadır.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da, su ve kanalizasyon idarelerinin temel yetki ve görevlerinin; içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması, dağıtılması, türlü tesisin etüt ve projesinin yapılması veya yaptırılması, kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması ve bu amaçla her türlü tesisin etüt ve projesinin yapılması veya yaptırılması şeklinde belirlenmiş olduğundan İdare tarafından, CBS altyapısında, içme, kullanma suyu hat verileri, kanalizasyon ve yağmursuyu hat verilerinin bölge, mahalle ya da sokak düzeyinde hem mekansal veri hem de özniteliksel veri (hat uzunluğu, cinsi, ölçüleri, malzeme türü vs.) halinde sayısallaştırılması ve tematik harita katmanları halinde saklanması, atık su, yağmursuyu çizgi ve kanalizasyon verilerinin, verinin kaynağından elde edilerek işlenmesi gerekmektedir.

Yapılan inceleme neticesinde, İdarenin 13 adet coğrafi (atık su hat, atık su nokta, yağmur suyu hat, yağmur suyu nokta, atık su arıtma tesisi, içme suyu arıtma tesisi, içme suyu hat, 1/1000 ölçekli halihazır harita, 1/5000 ölçekli halihazır harita, yapı, parsel, yol) ve 1 adet sözel (abone bilgisi) olmak üzere toplamda 14 adet veri katmanı olduğu ancak İdarenin üretmek zorunda olduğu atık su hat, atık su nokta, içme suyu hat ve içme suyu nokta veri katmanları için 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında sorumluluk sınırının genişlemesi ve yağmur suyu hat veri katmanı için inşaat çalışmalarının devam ediyor olması sebebiyle veri eksikliği bulunduğu; yapı, parsel, yol verilerinin üretildiği tarih itibarıyla tam olmasına karşın güncelleme çalışması yapılmadığı; atık su arıtma tesisi için verilerin yüzde yirmibeş oranında eksik olduğu; İdare tarafından üretilen coğrafi veri

katmanları için coğrafi veri servislerinin ve metaverilerin henüz hazırlanmadığı; CBS organizasyon birimi bulunmadığı tespit edilmiştir.

İdarenin, su kayıp ve kaçaklarını önlemesi, kesintisiz su temini ve atık su bertarafını sağlaması, bakım onarım faaliyetleri ile altyapı yatırımlarına ilişkin iş ve işlemleri hızlandırması, Kanun'da sayılan diğer görevlerinde kolaylıklar sağlayabilmesi ve diğer kurum ve kuruluşlarla daha entegre bir çalışma yapabilmesi için yukarıda sayılan eksikliklerin giderilerek Coğrafi Bilgi Sistemi altyapısını güçlendirmesi gerekmektedir

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2023 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde “Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Su Kayıplarının Önlenmesine İlişkin Yönetmelik ile Tebliğ’de Belirtilen Hususların Yerine Getirilmemesi	2021	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2023 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde “Su Kayıplarının Önlenmesine İlişkin Yönetmelik ile Tebliğ’de Belirtilen Hususların Yerine Getirilmemesi” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısında Eksikliklerin Bulunması	2021	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2023 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde “Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısında Eksikliklerin Bulunması” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2023 Yılı Sayıştay Denetim

			Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde “İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullandırılmaması” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Yevmiye Kayıt Sisteminin Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Sistemine Uygun Olmaması	2021	Kısmen Yerine Getirildi	Bulguda yer alan husulardan yerine getirilmediği görülen tespit, 2023 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde “Muhasebe Kayıtlarında Atlanan Yevmiye Numaralarının Bulunması” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.